

פרשת כי תצא – שלישי

(ח) כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגג ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנפל ממנו:

רש"י > כי תבנה בית חדש. אם קימת מצות שלוח הקץ סוף

לבנות בית חדש ותקים מצות מעקה שמצוה גוררת מצוה ותגיע לזרם ושרה ולבגדים נאים לכה נסמכו פרשיות הללו: מעקה. גדר סביב לגג ואונקלוס תרגם תקא כגון תיק שמשמר מה שבתוכו: כי יפול הנפל. ראוי זה לפול ואעפ"כ לא התגלגל מיתתו על ידך שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב:

ט לא תזרע ברמך, עירובין: דלמא תסתאב, דמעת זרעך דתזרע, ועללת, ברמא.

(ט) לא תזרע ברמך בלאים פן תקנש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם:

ס

רש"י > בלאים. חטה ושעורה וחרצן בתרגומו תסתאב כל דבר הנחשב על האדם בין לשבח כגון הקדש בין לגנאי כגון אסור ונפל בו לשון קדש כמו אל תגש בי כי קדשתיך: המלאה. זה מלוי ותוספת שהזרע מוסיף:

י לא תרבי בתורא ובהמרא, פחדא.

רש"י > לא תחרוש בשור ובחמור. הוא הדין לכל שני מינים שבעולם וה"ה להנהיגם יחד קשורים זוגים בהולכת שום משא:

יא לא תלבש שעטניא, עמר וכתן מחבר פחדא.

רש"י > שעטניו. לשון ערוב ורבתינו פרשו שוע טווי ונוו:

יב כרספדין, תעביד לך, על ארבע כנפי כסותך, דתתכסי בה.

(יא) לא תלבש שעטניו עמר ופשתים יחדיו: ס

רש"י > גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסיה בה: ס

רש"י > גדילים תעשה לך. אף מן הכלאים, לכה סמכן הכתוב:

יג ארי יסב גבר, אתתא; וייעול לותה, ויסנינה.

(יב) כי יקח איש אשה ובא אליה וישנאה:

רש"י > ובא אליה וישנאה. ספסו:

יד וישוי לה תסקפי מלין, ויפיק עלה שום ביש; וימר, ית אתתא הדא נסיבית, ועאלית לותה, ולא אשכחית לה בתולין.

גוררת עברה עבר על לא את האשה הזאת. מכאן

טו ויסב אבוהא דעולימתא, ואמה; ויפקון ית בתולי עולימתא, לקדם סבי קרתא ולתרע בית דין אתרא.

טז וימר אבוהא דעולימתא, לסביא; ית ברתה, יהכית לגברא הדין לאתו וסנה.

רש"י > ואמר אבי הנערה. מלמד שאין רשות לאשה לדבר בפני האיש:

יז והא הוא שוי תסקפי מלין למימר, לא אשכחית לברתך בתולין, ואלין, ויפרסון, שושפא, קדם, סבי קרתא.

רש"י > ופרשו השמלה. הרי זה משל מתחרין הדברים כשמלה:

יח וידרונן סבי קרתא ההיא, ית גברא; וילקון, יתיה.

רש"י > ויסרו אותו. מלקות:

יט ויגבון מניה מאה סלעין דכסה, ויתגון לאבוהא דעולימתא ארי אפיק שום ביש, על בתולתא בת ישראל; וליה תהי לאתו, לית ליה רשו למפטרה כל יומיה.

כ ואם קשטא הוה, פתגמא הדין: לא אשכחנו בתולין, לעולימתא.

כא ויפקון ית עולימתא לתרע בית אבוהא, וירגמונה אנשי קרתה באבויא ותמות ארי עבדת קנא בישראל, לזנאה בית אבוהא; ותפלי עביד דביש, מבינד.

רש"י > אל פתח בית אביה. ראו גדולים שגדלתם: לזנות בית אביה. כמו בבית אביה: אנשי עירה. במעמד כל אנשי עירה:

כב ארי ישתכח גבר שכיב עם אתתא אתת גבר, ויתקטלון אף תרויהון גברא דשכיב עם אתתא, ואתתא; ותפלי עביד דביש, מישראל.

כג ארי תהי עולימתא בתולתא, דמארסא לגבר; וישכחנה גבר בקרתא, וישכוב עמה.

רש"י > ומצאה איש בעיר. (ערכין ו) לפיכך שכתב עמה, פרעה קוראה לגנב, הא אלו ישבה בביתה, לא ארע לה.

כד ותסקון ית תרויהון לתרע קרתא ההיא, ותרגמון יתהון באבויא וימותון ית עולימתא על עיסק דלא צוחת בקרתא, וית גברא על עיסק דעני ית אתת חכריה; ותפלי עביד דביש, מבינד.

כה ואם בחקלא ישכח גברא, ית עולימתא דמארסא, ויתקני בה גברא, וישכוב עמה; ויתקטיל, גברא דשכיב עמה בלחודיה.

כו וילעולימתא לא תעביד מדעם, לית לעולימתא חובת דין דקטול: ארי כמא דיקום גברא על חכריה, ויקטלניה נפש כיו, פתגמא הדין.

רש"י > חכרו להרגו. ורבתינו דרשו בו הרי זה בא ללמד ונמצא למד וכו':

כז ארי ידכין בחקלא, אשכחה; צוחת, עולימתא דמארסא, ולית דפריק, לה.

כח ארי ישכח גבר, עולימתא בתולתא דלא מארסא, ויחדנה, וישכוב עמה; וישתכחון.

כט ויתין גברא דשכיב עמה, לאבוהא דעולימתא חמשין סלעין דכסף; וליה תהי לאתו, חלף דעניה לית ליה רשו למפטרה, כל יומיה.

א לא יסב גבר, ית אתת אבוהי; ולא יגלי, כנפא דאבוהי.

רש"י > לא יקח. אין לו בה לקוחין ואין קדושין ותופסין בה: ולא יגלה כנף אביו. שומרת יבם של אביו הראויה לאביו והרי כבר מזהר עליה משום ערות אחי אביה אלא לעבור על זה בשני לאוין ולסמוך לה לא יבא ממזר ללמד שאין ממזר אלא מחייבי כריתות וק"ו מחייבי מיתות ביד שאין בעריות מיתת ביד שאין בה כרת:

ב לא ידכין דכפי דפסיק ודמחבל, למיעל בקהלא דיין.

רש"י > שפצע דכפא. שפצעו או שנדכאו ביצים שלו: וכרות שפכה. שנקרת הגיד ושוב אינו יורה קלוח זרע אלא שופך ושותת ואינו מוליד:

ג לא ידכין דכפי דפסיק למיעל בקהלא דיין: אף דרא עסיקאה, לא ידכין ליה למיעל בקהלא דיין.

רש"י > לא יבא ממזר בקהל ה'. לא ישא וישראלית:

ד לא יבא עמוני ומואבי בקהל יהודה גם דור עשרי לא יבא להם בקהל יהודה עד עולם:

רש"י > לא יבא עמוני. לא ישא וישראלית:

ה על עיסק דלא ערעו יתכוו, בלחמא ובמא, באורחא, במפקכון ממזרים; ודאגר עלך ית בלעם בר בעור, מפתור ארם דעל פרת ללפטותך.

רש"י > על דבר. על העצה שיעצו אתכם להחטיאכם: בדרך.

ו ולא אבא יהודה אלהיה לשמע אל-בלעם ויהפוך יהודה אלהיה לך את הקללה לברכה כי אהבה יהוה אלהיה:

ז לא תדרוש שלמם ומבתם בליימיה לעולם: ס

רש"י > לא תדרש שלמם. מכלל שנאמר עמך ישב בקרבך יכול אף זה כן תל לא תדרוש שלמם:

(ב) לא יבא פצוע דכפא וכרות שפכה בקהל יהודה: ס

(ג) לא יבא מצאה צעקה הנער המארישה ואין מושיע לה: ס

(ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל יהודה גם דור עשרי לא יבא להם בקהל יהודה עד עולם:

רש"י > לא יבא עמוני. לא ישא וישראלית:

(ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליה את-בלעם בן בעור מפתור ארם גהרים לקללה:

רש"י > על דבר. על העצה שיעצו אתכם להחטיאכם: בדרך.

(ו) ולא-אבא יהודה אלהיה לשמע אל-בלעם ויהפוך יהודה אלהיה לך את הקללה לברכה כי אהבה יהוה אלהיה:

(ז) לא תדרוש שלמם ומבתם בליימיה לעולם: ס

רש"י > לא תדרש שלמם. מכלל שנאמר עמך ישב בקרבך יכול אף זה כן תל לא תדרוש שלמם: